

Handläggare
Sara Wrethed
Telefon: 0850818230

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2019-12-19

Förändringar inom Farsta fritid

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att avveckla parkleken Odlarängen i Tallkrogen, parkleken Fagerlid i Hökarängen samt fritidsgården Västboda i Farsta inför sommaren 2020.

Sammanfattning

Inom enheten för Farsta fritid bedrivs olika typer av öppen mötesplatsverksamhet för barn, unga och föräldrar – öppen förskola, parklek och fritidsgård. Nämnden behöver anpassa verksamhetens omfattning för att klara en minskad budgetram. Förvaltningen föreslår att Västboda fritidsgård i Farsta centrum, parkleken Odlarängen i Tallkrogen och parkleken Fagerlid i Hökarängen läggs ner. Vi bedömer också att förvaltningen måste minska öppettiderna på kvarvarande mötesplatser. Med föreslagna neddragningar bör nämnden kunna minska kostnaderna med cirka 3,6 miljoner kronor på årsbasis från och med 2021.

Förslaget bygger på en analys där resultat från brukarenkät, besöksstatistik, befolkningsunderlag, befolkningsprognos, lokalernas lämplighet, lokalkostnader samt geografisk täckning har vägts in.

Förvaltningen bedömer i dagsläget att omställningen kan ske genom pensionsavgångar och färre behovsanställningar.

Farsta stadsdelsnämnd kommer även efter föreslagna neddragningar att ha mer öppen verksamhet för barn och ungdomar i relation till invånarantalet än angränsande stadsdelsnämnder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsutveckling i samråd med avdelningen för ekonomi samt avdelningen för HR och kansli.

Förvaltningen inklusive berörda medarbetare och de fackliga organisationerna har gjort en analys av risker och konsekvenser ur

ett medarbetar- och arbetsmiljöperspektiv. Ärendet har samverkats med de fackliga organisationerna och förhandlats enligt MBL.

Bakgrund

Enheten för Farsta fritid tillhör avdelningen för stadsutveckling. Inom enheten bedrivs olika typer av öppen mötesplatsverksamhet för barn, unga och föräldrar – öppen förskola, parklek och fritidsgård.

Enheten beräknas få ett underskott 2019 motsvarande 2 miljoner kronor. Kommunfullmäktiges budgetram för området *Barn, kultur, fritid* – dit enheten hör – minskade med 4,3 miljoner kronor för 2019 och med ytterligare 0,5 miljon kronor för 2020. Under 2019 har vi inte lyckats ställa om verksamheten för att klara en budget i balans. Enhetens underskott har därför fått täckas av andra verksamheter inom nämndens totala budget. För att nå en budget i balans behöver därför verksamhetens omfattning minska.

Verksamheten idag

Farsta fritid har idag sex **öppna förskolor** som vänder sig till barn i förskoleåldern och deras föräldrar. De har företrädesvis öppet på förmiddagar. De öppna förskolorna är

- Fagerlid i Hökarängen
- Fagersjö
- Forsängen i Farsta strand
- Odlarängen i Tallkrogen
- Farstaängen i centrala Farsta
- Semlan i Sköndal

De öppna förskolorna framgår också av bilaga 1.

Inom enheten finns åtta **parklekar** som vänder sig till barn som besöker lekparken. En parklek är en bemannad lekpark. Alla parklekar har också en lokal för inomhusverksamhet. Parklekarna har företrädesvis öppet på eftermiddagarna. De är

- Måsen i Fagersjö
- Nybygget i Gubbängen
- Forsängen i Farsta strand
- Farstaängen i centrala Farsta
- Odlarängen i Tallkrogen
- Semlan i Sköndal
- Starrmyran i Hökarängen
- Fagerlid i Hökarängen

Parkleken Starrmyran, som har djurverksamhet med hästar, getter, kaniner och höns, har även öppet på helger. Parklekarna framgår också av bilaga 3.

Inom enheten finns idag sex **fritidsgårdar** – fem som vänder sig till ungdomar i högstadieåldern och en, Tuben i Farsta centrum, som vänder sig till ungdomar i gymnasieåldern. De har öppet kvällstid. De fem som vänder sig till högstadieungdomar är

- Fagersjö fritidsgård
- Forsängen i Farsta strand
- Västboda i centrala Farsta
- Nybygget i Gubbängen
- Morris i Hökarängen

Under två kvällar i veckan vänder sig fritidsgården Morris särskilt till ungdomar med funktionsnedsättningar. Därutöver bedriver enheten öppen verksamhet på fredagskvällar i Sköndalshallen med fokus på idrott och rörelse. Fritidsgårdarna framgår också av bilaga 5.

Flera av enhetens verksamheter bedrivs i samma lokaler, med öppen förskola på förmiddagen, parklek på eftermiddagen och fritidsgård på kvällen. Sammanlagt bedrivs verksamhet på 11 platser runt om i Farsta stadsdelsområde. Enhetens ledning har sitt kontor i Farsta centrum och enheten har totalt 46 anställda.

Förvaltningens förslag

Förslaget i korthet

För att enheten ska nå en budget i balans behöver verksamhetens omfattning minska. I korthet kan förvaltningens förslag till verksamhetsförändringar sammanfattas i följande punkter.

- Två parklekar läggs ned sommaren 2020 – Odlarängen i Tallkrogen och Fagerlid i Hökarängen.
- Fritidsgården Västboda i centrala Farsta läggs ned sommaren 2020.
- Öppna förskolan i Odlarängen flyttas till Nybygget i Gubbängen.
- Öppettider minskas på kvarvarande fritidsgårdar och parklekar.
- Enhetens ledning flyttar sitt kontor från Farstaplan till Tuben i Farsta centrum.

De tre sista punkterna ovan kräver inga beslut av nämnden. Förvaltningen bär ansvaret att organisera verksamheten med bemanning och lämpliga öppettider.

Bilaga 1-6 visar verksamheternas lokalisering idag och efter föreslagna förändringar.

Förvaltningens förslag bygger på en analys där vi har vägt in brukarenkäter, besöksstatistik, befolkningsunderlag, befolkningsprognos, lokalerna lämplighet, lokalkostnader och geografisk täckning. Ambitionen har varit att behålla de mest välbesökta verksamheterna och behålla verksamheter i stadsdelar där antalet barn och unga förväntas öka. Vi har också eftersträvat geografisk täckning. Vi har även vägt in om lokalerna bedöms lämpliga för att kunna inrymma flera olika typer av verksamhet.

De olika ambitionerna är inte helt förenliga utan har fått vägas mot varandra. Vi föreslår till exempel att verksamheter i Fagersjö, Farsta strand och Sköndal behålls för att få en så bra geografisk täckning som möjligt och för att ha beredskap för beräknad ökad befolkning i dessa stadsdelar, trots att dessa verksamheter inte är de mest välbesökta.

I texten som följer motiverar vi våra förslag till verksamhetsförändringar och går igenom konsekvenser.

Förslaget mer i detalj

➤ **Parkleken i Odlaängen läggs ned och öppna förskolan flyttar**

Förvaltningen föreslår att parkleken stänger och öppna förskolan flyttar senast sommaren 2020. Utemiljön kommer att finnas kvar som en vanlig obemannad lekpark. Befolkningsunderlaget i Tallkrogen och Svedmyra är litet i jämförelse med andra stadsdelar. Befolkningsprognosen anger inte heller att befolkningen i åldern 1-15 år kommer att öka under de närmaste tio åren (se bilaga 7).

I valet mellan Nybygget och Odlaängen bedöms utemiljön vara bättre i Nybygget och lokalen i Nybygget bedöms vara mer lämplig för tre kategorier av verksamhet – även om det blir trångt. En stor nackdel med lokalen i Odlaängen är att den inte är tillgänglighetsanpassad. Lokalerna i Odlaängen måste sägas upp före årsskiftet, innan ett nytt treårigt avtal träder i kraft. Uppsägningstiden är 9 månader.

En faktor som mildrar de negativa konsekvenserna av en nedläggning av parkleken i Odlarängen är att utemiljön där används och nyttjas av närliggande skolor, fritidshem och förskolor. På så vis finns vuxna på plats delar av dagen.

Vi bedömer att öppna förskolan kan flyttas från Odlarängen till Nybygget utan minskat besöksantal. Avståndet mellan Odlarängen och Nybygget är cirka 1 300 meter.

➤ **Parkleken Fagerlid i Hökarängen läggs ner**

Förvaltningen föreslår att parkleken Fagerlid i Hökarängen stänger senast sommaren 2020. Utemiljön kommer att finnas kvar som en vanlig obemannad lekpark. Byggnaden i parkleken är utdömd sedan flera år. Trots tidigare planer på att totalrenovera byggnaden har fastighetsnämnden nu signalerat att de inte har för avsikt att genomföra investeringen. I Hökarängen finns två parklekar. Avståndet mellan Starrmyran och Fagerlid är mindre än 1 000 meter fågelvägen. I valet mellan de båda gör förvaltningen bedömningen att Starrmyran har bättre lokaler och besöksstatistiken visar att Starrmyran har mer besökare med sin djurverksamhet.

I Fagerlid finns även en öppen förskola. Den är i dag inrymd i samma lokaler som fritidsgården Morris. En nackdel är att dessa lokaler ligger på andra våningen och att det saknas lämplig barnvagnsförvaring. Eventuellt kan det vara mer lämpligt att flytta öppna förskolan till parkleken Starrmyran av schematekniska skäl, men förvaltningen bedömer att det kan avgöras senare i dialog med besökare och medarbetare.

➤ **Fritidsgården Västboda i centrala Farsta läggs ner**

Förvaltningen föreslår att fritidsgården Västboda stänger senast sommaren 2020. I valet mellan Morris och Västboda bedöms Morris i dagsläget dels locka fler besökare, dels ha bättre lokaler. Vilken fritidsgård som har mest besökare varierar dock mellan åren. Just nu har Nybygget mest besökare. Avståndet mellan Morris och Västboda är kort, mindre än 1 000 meter fågelvägen. Det visar sig också att flera ungdomar besöker båda fritidsgårdarna, ibland under en och samma kväll. I 2019 års brukarenkät uppger 60 procent av besökarna i Västboda och Morris att de har besökt andra fritidsgårdar den senaste månaden.

Vissa kvällar har fritidsgårdarna väldigt få besökare, ibland inga alls. Även det talar för att stänga en av fritidsgårdarna.

I dagsläget bedömer vi inte att verksamheten i Västboda kan ersättas eller flyttas, men i framtiden – om budgeten medger – finns eventuellt möjlighet att inrymma fritidsgårdverksamhet i Farstaängen eller att förändra Tubens målgrupp under vissa kvällar.

Lokalerna i Västboda används idag ineffektivt. Vi har endast verksamhet där 14 timmar i veckan – övrig tid står lokalerna tomma. Lokalerna måste sägas upp före årsskiftet, innan ett nytt treårigt avtal träder i kraft. Uppsägningstiden är 9 månader.

➤ **Öppettiden minskas på kvarvarande fritidsgårdar och parklekar**

Förvaltningen ser också att öppettider på kvarvarande fritidsgårdar och parklekar måste minska för att klara en budget i balans. Fritidsgårdarna för högstadieungdomar kan stänga tidigare på kvällar före skoldag och parklekarna kan öppna senare på eftermiddagen. Förvaltningen bedömer att vi också behöver minska antalet öppna kvällar totalt och säkerställa att öppettiderna blir mer kompletterande.

➤ **Enhetens ledning flyttar sitt kontor**

Enhetens ledning kommer av besparingsskäl att flytta sitt kontor från Farstaplan till Tuben i Farsta centrum. En fördel med flytten är även att ledningen finns närmare verksamheten.

Jämförelse med andra stadsdelsnämnder

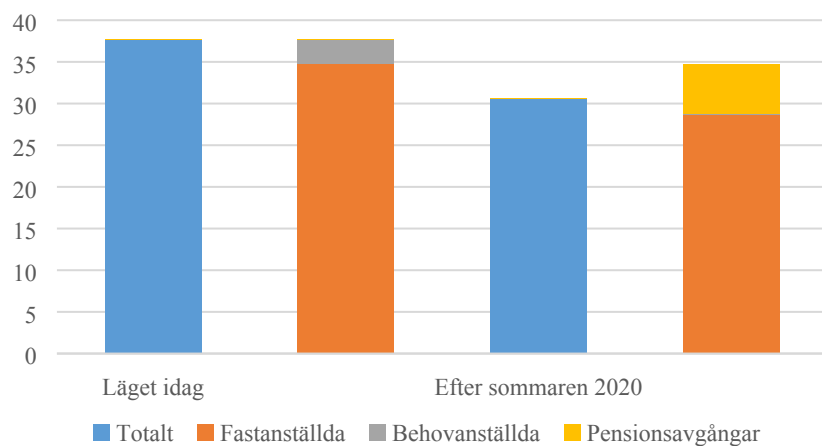
Farsta stadsdelsnämnd har idag en omfattande öppen mötesplatsverksamhet. Förvaltningen har gjort en enkel jämförelse med Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd och Skarpnäck stadsdelsnämnd. Tabellen nedan visar att Farsta stadsdelsnämnd även efter föreslagna neddragningar har mest verksamhet i relation till invånarantalet.

	Enskede- Årsta-Vantör	Skarpnäck	Farsta, före neddragningar	Farsta, efter neddragningar
Befolkningsmängd	100 859	46 427	59 219	59 219
varav ålder 0- 15 år	19 036	9002	11 692	11 692
Antal öppna förskolor	6	1	6	6
Antal invånare per verksamhet	16 809	46 427	9870	9870
varav ålder 0-15 år	3173	9002	1949	1949
Antal bemannade parklekar	5	0	8	6
Antal invånare per verksamhet	20 171	x	7402	9870
varav ålder 0-15 år	3827	x	1461	1949
Antal fritidsgårdar	8	3	6	5
Antal invånare per verksamhet	12 607	15 475	9870	11844
varav ålder 0-15 år	2379	3001	1948	2338

Personella konsekvenser

Vi räknar med att klara omställningen med pensionsavgångar under de kommande åren och med färre behovsanställningar (så kallade timanställningar etcetera). Diagrammet nedan illustrerar detta.

Bemanning före och efter neddragningar,
omräknat till heltidstjänster

Stapeln längst till vänster visar verksamhetens storlek idag omräknat till heltidstjänster, det vill säga hur många heltidstjänster som krävs för att driva verksamheten. Nästa stapel visar hur vi idag bemannar med dels fast anställda, dels behovsanställda. Den tredje stapeln illustrerar en uppskattning av verksamhetens behov av medarbetare efter föreslagna förändringar. Stapeln längst till höger beskriver hur stor del av de fast anställda som beräknas gå i pension de kommande fyra åren.

Ekonomiska konsekvenser

Enheten för Farsta fritid beräknas 2019 ha ett underskott på 2 miljoner kronor. Budgetramen för verksamhetsområdet *Barn, kultur och fritid* från kommunfullmäktige minskar ytterligare 2020. Förvaltningen gör bedömningen att föreslagna förändringar ger minskade kostnader på årsbasis på 3,6 miljoner kronor. Full effekt får besparingen tidigast 2021 på grund av att omställningen tar tid. År 2020 blir ett övergångsår, då enheten sannolikt kommer att göra ett underskott. Tabellen nedan redovisar detta.

Förslag verksamhetsförändringar	Preliminärt minskat behov av bemanning, heltidstjänster	Minskade kostnader på helårsbasis, kronor
Odlarängen, hyra, el, städ etc		200 000
Västboda, hyra, el, städ etc.		300 000
Flytt av enhetens ledning, hyra		100 000
Minskad bemanning	ca 6,8	3 000 000
Totalsumma		3 600 000

Andra konsekvenser

Förutom personella och ekonomiska konsekvenser redovisar förvaltningen nedan exempel på andra typer av risker och konsekvenser.

En risk med att stänga en fritidsgård och minska öppettiderna är att ungdomar skaffar sig andra (eventuellt sämre) arenor att träffas på. Förvaltningen har fått synpunkter från invånare som uttrycker sin oro för vilka risker det kan medföra om ungdomar driver omkring utan att ha något att göra. Vi bedömer att det kan vägas upp med att det alltid är nära till andra fritidsgårdar och genom att vi säkerställer att fritidsgårdarnas öppettider kompletterar varandra i högre grad. Förvaltningen har även fältassistenter och områdesvärdar som vistas ute och jobbar med ungdomar. Vi får förstås följa utvecklingen och om budgeten medger kan vi öppna fritidsgårdsverksamhet på till exempel Farstaängen.

En nackdel med att koncentrera ungdomsverksamhet på färre ställen är att man riskerar att tappa besökare som inte får eller vill ta sig till en fritidsgård längre bort. Ungdomar med så kallat riskbeteende rör sig dock oftare mellan olika stadsdelar. Därmed riskerar blandningen av olika ungdomsgrupper att minska. Vi vet dock, baserat på erfarenhet och brukarenkäter, att de flesta besökare redan idag går till flera olika fritidsgårdar. Avstånden mellan fritidsgårdarna är relativt korta.

Farsta stadsdelsförvaltning Stadsutveckling

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Hökarängen är ett relativt stort område som har en tydlig gräns mellan öster och väster eftersom tunnelbanan och Lingvägen skär av området. Om Fagerlid läggs ner saknas en parklek i den västra delen. Förvaltningen gör dock bedömningen att en bemannad parklek per stadsdel täcker behovet.

En konsekvens av förslaget är att Tallkrogen som område blir helt utan öppen barn- och ungdomsverksamhet. Givet befolkningsunderlaget och befolkningsprognosen bedömer förvaltningen att det är försvarbart. Avståndet till Nybygget i Gubbängen är också relativt kort.

Enheten Farsta fritid har en omfattande verksamhet. Mycket tid går idag åt för att bara hålla verksamheten flytande genom att bemanna och hålla lokalerna i ordning. Med färre mötesplatser kan kvaliteten och resurserna på kvarvarande verksamhet höjas genom bättre fokus och mer tid för utveckling.

Farsta eftersträvar ett effektivt lokalutnyttjande, med parklek, öppen förskola och ibland även fritidsgård i samma lokaler på flera ställen. Förslaget innebär ytterligare steg i den riktningen.

Förvaltningen konstaterar att parklekarna Odlarängen och Fagerlid lockar lika många flickor som pojkar. Västboda är den fritidsgård som i dagsläget har lägst andel flickor bland besökarna, cirka 35 procent. Det kan jämföras med Forsängen som har 54 procent flickor bland besökarna.

Öppna mötesplatser ger barn, ungdomar och barnfamiljer sociala skyddsfaktorer som trivsel, tillhörighet, förebilder, kontakter, trygghet med mera. Att nämnden även efter föreslagna förändringar har en fortsatt omfattande verksamhet och att de geografiska avstånden mellan kvarvarande mötesplatser är korta är därför viktigt.

Alternativ

Utan föreslagna nedläggningar kvarstår förstas kravet att verksamheten måste rymmas inom given budget. Alternativet blir då att dra ner ändå mer på öppettider och bemanning på alla mötesplatser. Det skulle sannolikt kräva uppsägningar. Förvaltningen gör bedömningen att ett sådant alternativ skulle riskera urholka kvaliteten.

Förvaltningen föreslår att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att avveckla parkleken Odlarängen i Tallkrogen, parkleken Fagerlid i Hökarängen samt fritidsgården Västboda i Farsta inför sommaren 2020.

Bilagor

1. Öppna förskolor idag
2. Öppna förskolor efter föreslagen effektivisering
3. Parklekar idag
4. Parklekar efter föreslagen effektivisering
5. Fritidsgårdar idag
6. Fritidsgårdar efter föreslagen effektivisering
7. Befolkning i besöksåldrarna 1-5 och 6-15 idag och prognos tio år framåt

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Sandström, Stadsdelsdirektör	2019-12-05
Sara Wrethed, Avdelningschef	2019-12-04